

Міністерство освіти і науки України
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна»

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції (м. Луцьк, 15–16 травня 2019 р.)

УДК 911.3:338.48-53(477)(062.55)
Р 36

*Рекомендовано до друку вченою радою
Луцького інституту розвитку людини Університету «Україна»
(протокол № 6 від 06.05.2019 р.)*

Рецензенти:

Матвійчук Л. Ю. – доктор економічних наук, професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету;
Лажнік В. Й. – кандидат географічних наук, доцент, професор кафедри міжнародних відносин і регіональних студій Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Рекреаційно-туристичний потенціал регіонів України: сучасний стан, проблеми
Р 36 та перспективи розвитку: матеріали III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Луцьк, 15–16 травня 2019 р.). – Луцьк : Терен, 2019. – 104 с.

У збірнику матеріалів конференції висвітлюються питання сучасного стану, проблем та перспектив розвитку рекреаційно-туристичного потенціалу регіонів України, які були розглянуті на III Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції. Розглядаються геопросторові аспекти, соціально-економічні, екологічні проблеми розвитку туризму, проблеми готельно-ресторанного бізнесу, висвітлюються питання історико-культурної спадщини в туризмі, розвитку туристичного краєзнавства в Україні, особливостей розвитку туризму в країнах світу.

Збірник розрахований на широке коло фахівців у сфері туризму, спеціалістів, що працюють в органах державної влади й управління, географів, економістів, екологів, студентів і викладачів, а також усіх, хто цікавиться проблемами розвитку туризму й рекреації.

УДК 911.3:338.48-53(477)(062.55)

© Колектив авторів, 2019
© Луцький інститут розвитку людини
Університету «Україна», 2019

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА В РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

УДК 37:379.822

Д. Д. Фодор – доцент кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, м. Берегове;

О. О. Бергхауер – доцент кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, м. Берегове;

А. А. Товт – асистент кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, м. Берегове;

Н. К. Олаг – лаборант кафедри географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, м. Берегове

ДОСЛІДЖЕННЯ НАЙВАЖЛИВІШИХ АТРАКЦІЙ СПАДЩИННОГО ТУРИЗМУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Роботу виконано на кафедрі географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II, м. Берегове

Розглядаються дані, пов'язані з історичною та культурною спадщиною Закарпатської області. Досліджується чисельність та вікова структура туристів, а також сезонність попиту. Отримані результати аналізуються з туристичної точки зору.

Ключові слова: Закарпаття, спадщинний туризм, туристична атракція, культура, етнографія.

Fodor D. D., Bergkhauer O. O., Tovt A. A., Olah N. K. Research of the Most Important Attractions of Heritage Tourism in Transcarpathia. The present paper deals with the information concerning the historic and cultural heritage of the Transcarpathian region. Numbers and age structure of the visiting tourists are analyzed as well as the seasonality of touristic demand. The results obtained are analyzed from the touristic point of view.

Key words: Transcarpathia, heritage tourism, touristic attraction, culture, ethnography.

У туризмі атракцією являється все те, «що мотивує туриста відвідати дану місцевість, залишитися там тривалий час і скористатися потрібними йому послугами» [2, с. 80]. Атракція, привабливість, пам'ятка – всі вони відіграють центральну роль у туризмі, на них будується вся інфра- та супраструктура галузі, разом з тим вони являються найважливішим елементом туристичної пропозиції. Дослідження подібних привабливостей являється проблематичним з двох важливих точок зору. По-перше, вони створюють занадто широку категорію, тому що бути привабливим можуть як конкретні так і абстрактні предмети. По-друге, в Україні відвідуваність (та пов'язана з ним статистична інформація) даних об'єктів у більшості випадків не реєструється. Виходячи з вищезазначеного, при дослідженні

туристичних пам'яток Закарпаття ми звернули увагу на атракції та привабливості, які являються унікальними з туристичної точки зору (вони систематично присутні в програмах турфірм, які організують поїздки до Закарпаття) та про які доступні, потрібні для дослідження, статистичні дані. За цим принципом були відібрані 18 об'єктів культурного та спадщинного туризму (табл. 1).

Таблиця 1

Досліджувані атракції та їх найважливіші параметри

№	Найменування привабливості	Тип привабливості	Населений пункт	Кількість відвідувачів у 2017-му році (осіб)
1.	Мукачівський замок «Паланок»	пам'ятка історії / музей	м. Мукачеве	284 000
2.	Ужгородський замок	пам'ятка історії / музей	м. Ужгород	160111
3.	Музей народної архітектури та побуту	музей	м. Ужгород	93632
4.	Чинадіївський замок Сент-Міклош	палац	сmt Чинадієво	15000
5.	Бункер Лінії Арпада	пам'ятка історії	с. Верхня Грабівниця	6000
6.	Палац Шенборнів	палац	с. Карпати	6000
7.	Реформатський храм м. Тячів	сакральна туристична пам'ятка	м. Тячів	5500
8.	Монумент Турул	пам'ятка історії	сmt Вилок	2500
9.	Реформатський храм сmt Вишково	сакральна туристична пам'ятка	сmt Вишково	2000
10.	Музей Берегівщини	музей	м. Берегово	1750 (2013)
11.	Затисянський краєзнавчий музей та Картинна галерея с. Пийтерфолво	пам'ятка народної архітектури, краєзнавчий будинок/ музей	с. Пийтерфолво	1352
12.	Музей ткацтва	музей	с. Великі Береги	1000
13.	Будинок краєзнавства у с. Великі Береги	пам'ятка народної архітектури, краєзнавчий будинок	с. Великі Береги	1000
14.	Будинок краєзнавства в сmt Вишково	пам'ятка народної архітектури, краєзнавчий будинок	сmt Вишково	700
15.	Реформатський храм м. Хуст	сакральна туристична пам'ятка	м. Хуст	600 (2013)
16.	Музей текстилю імені Каталіни Полоні	музей	м. Берегово	300
17.	Свалявський меморіальний парк		м. Свалява	-
18.	Реформатський храм с. Четфалва	сакральна туристична пам'ятка	с. Четфалва	-

Ред.: Фодор Д., Товт А., 2018

Відносно експлуатуючих їх організацій ми отримали різноманітну картину: 6 атракцій керуються державною установою (районним/обласним департаментом культури, районною/обласною радою тощо), 4 утримуються за рахунок церковних коштів, по 3 працюють під егідою громадських організацій та приватних підприємств.

Нарешті, 2 привабливості утримуються вищим навчальним закладом, Закарпатським угорським інститутом ім. Ференца Ракоці II.

У випадку 14 атракцій існує можливість відвідування за попередньою реєстрацією. Половина всіх привабливостей надає послугу екскурсійного супроводу, середня ціна якого становить 150 грн для однієї групи. У цьому сенсі найдорожчим являється екскурсійний супровід у Закарпатському краєзнавчому музеї ім. Теодора Легоцького, розміщеному в Ужгородському замку, вартість якого складає 200 грн. Вхідні квитки для дорослих в середньому коштують 35 грн, їх ціна коливається між 20 та 60 грн. Вартість пільгових квитків для студентів та дітей в середньому становить 25 та 15 грн відповідно. Найвищі ціни вхідних квитків, як для дорослих (60 грн) так і для пільгових категорій, спостерігаються у бункері Лінії Арпада в с. Верхня Грабівниця. У випадку 5 атракцій відсутні ціни для входу (всі відносяться до храмів), але є можливість залишити пожертвування у церковній скарбничці. Для двох атракцій вхід є абсолютно безплатним.

У 2017-му р. досліджувані об'єкти були в цілому відвідані 580 тис. особами. Порівнюючи дані з результатами подібного дослідження, проведеного в 2014-му р., можемо стверджувати, що за чотири роки відвідуваність зростає на 200 тис. осіб [1]. Серед об'єктів дослідження найбільш популярними являються Мукачівський замок «Паланок» (284 тис.), Ужгородський замок (160 тис.) і Закарпатський музей народної архітектури та побуту (94 тис.). Вони на кілька величин переважають показники усіх інших привабливостей. Поступове збільшення зацікавленості туристів підтверджується відповідями щодо тенденцій попиту за останні роки: на п'ятибальній шкалі керівники закладів оцінили приріст відвідувачів на 3,7 балів у середньому.

За віковою структурою відвідувачів досліджуваних атракцій великих різниць не виявлено: групи активного віку склали 36 %, групи молоді (юніори) – 33 %, групи похилого віку (сеніори) – 31 %. Глибше дослідження даних показало, що 76 % відвідувачів приїжджають до даної атракції у груповій формі, 13 % – індивідуально, а 11 % – з сім'єю. Найбільшу частку групових туристів становили організовані туристичні групи (47 %), також відносно високою являється частка шкільних груп (35 %), тоді як частка сеніорських (13 %) та церковних груп (5 %) є значно нижчою (рис. 1).

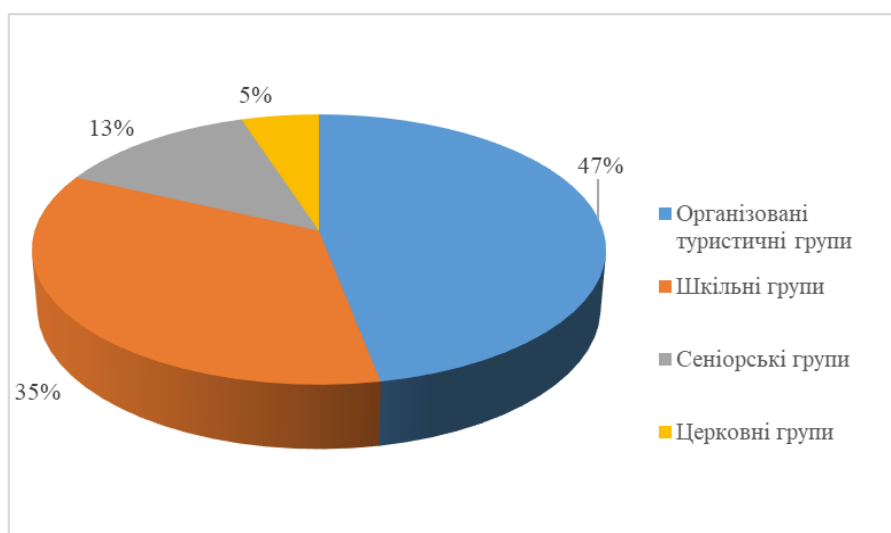

Рис. 1. Розподіл туристів групової форми за характером туристичної групи
Ред.: Товт А., 2018

59 % відвідувачів досліджуваних об'єктів склали іноземні туристи, а 41 % – внутрішні. Найбільша частка закордонних туристів приїхала з Угорщини (53 %).

Частка туристів з інших країн являється значно нижчою (6 %), вони в основному прибули з сусідніх держав (Румунії, Словаччини). Дані чітко показують, що досліджувані туристичні атракції пов'язані в першу чергу з угорською культурою, а рівень їх відомості являється відносно низькою. Мешканці Закарпаття є менш активними, вони становлять всього 16 % усіх відвідувачів. Більша частина внутрішніх туристів (25 %) приїхала з інших областей України. З цього погляду найактивнішими були жителі м. Київ та Львівської області.

Список використаних джерел

1. Berghauer S., Fodor Gy. 2014: Touristic Heritage in Little-Europe. Preliminary Research of Heritage Tourism in Transcarpathia. By support of the Hungary–Slovakia–Romania– Ukraine ENPI Cross-border Cooperation Programme 2007-2013, within the confines of the project with identification number HUSKROUA/1101/067 «Touristic heritage in Little-Europe».

2. Michalkó G. 2004: A turizmuselmélet alapjai. Turizmus Akadémia I., Kodolányi János Főiskola Székesfehérvár, 224 pp.

УДК 338.48

І. Г. Смирнов – доктор географічних наук, професор, академік АН ВО України, професор кафедри країнознавства та туризму Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ВІРМЕНСЬКА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ, ЯК РЕСУРС СПІЛЬНОГО ТРАНСКОРДОННОГО УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ТУРПРОДУКТУ

Роботу виконано на кафедрі країнознавства та туризму Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Показано особливості вірменської історико-культурної спадщини в Україні та Польщі як туристичного ресурсу. Охарактеризовано найбільші вірменські пам'ятки, що збереглися на території України та Польщі. Запропоновано створення спільного транскордонного українсько-польського турпродукту з наступною його пропозицією українськими турфірмами в Республіці Вірменія та в Україні для вірменської діаспори.

Ключові слова: вірменська спадщина в Україні та Польщі, туристичний ресурс, спільний транскордонний українсько-польський турпродукт, Львів, Кам'янець-Подільський.

Smyrnov I. G. Armenian Historical and Cultural Heritage in Ukraine and Poland as Resource of the Common Transboundary Ukrainian-Polish Tour Product. The features of the Armenian historical and cultural heritage in Ukraine and Poland as a tourist resource are shown. The largest Armenian monuments, which have been preserved on the territory of Ukraine and Poland, are described. The creation of a joint cross-border Ukrainian-Polish tourist product with the following proposal by Ukrainian travel agencies in the Republic of Armenia and in Ukraine for the Armenian Diaspora was proposed.

Key words: Armenian heritage in Ukraine and Poland, tourist resource, common cross-border Ukrainian-Polish tourist product, Lviv, Kamyanets-Podilsky.